

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 S. Lawndale Ave.
Telephones, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETU—YEAR XXX Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1922, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 25. FEBRUARJA (FEB. 25), 1937 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 39

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DELAVCI V N. J. ODGOVORILI HOFFMANU

Organizatorična kampanja se bo vrnila s polno paro
RDNJAVA IZKORISČANJA
Newark, N. J. — (FP) — New Jerseyjski republikanski guvernator Hoffman je dobil radi svojih grožnj proti sedečim stavkam tak odgovor, kakršnega moč ni pričakoval. Obe frakciji v njem gibanju, CIO in ADF, sta pozabili na difference in napopili v skupni fronti proti reacionarnemu guvernatorju. Tajnik državne delavske federacije Vincent J. Murphy je del v guvernatorjevih pretinjah, ki bo tekla kri kot posledica aktivnosti nove distriktne organizacije CIO, "napad proti vsem poskusom za organiziranje delavstva." Guvernator se moti, pravi Murphy, ako misli, da bo lahko, kar bo hotel. Delavstvo bo stalo kakor en mož za svoje pravice. "V pričo te grožnje ne more ostati razvojni," je odgovor tajnika državne delavske deracije. Distriktni svet CIO za severne države pa je rekel, "da je pripravljeno pobrati rokovico" guvernatorja Hoffmana, "ki hlina svoje prijateljstvo do delavstva. Sedem, ko on izraža bojazen do volitja, pa na drugi strani s veliko gesto izpoveduje svoj nameri za krvav napad na delavstvo." Guvernator Hoffman je zagrožil krvolitjem, ko je bil informiran o začetju velike organizatorične kampanje distriktne organizacije CIO. Rekel je, da ne bo oblast kazala nobenih "jokajskih simpatij" do sedečih stavk, ki bo zatrija z vsemi sredstvi. Indirektno je ta kritika vedela michiganskem guvernatorju, ki ni hotel z oboroženo silo izgnati sedečih avtnih stavkarjev v tuintu. V obeh Hoffmana so sedeči stavkarji navadni — gangle.

Northčikaška stavka še v zastoju

Korporacija se noče pogajati z uradniki Lewisovega odbora
Springfield, Ill., 24. febr. — Vsi poskusi guvernatorja Hornerja, da pridobi uradnike Fansteel Metallurgical korporacije za pogajanja z agenti Lewisovega odbora glede končanja stavke, ki je izbruhnila v tovarni te korporacije v North Chicagu, so se izjalovili. Razgovori so trajali ves dan, toda guvernator se je zamenjal, ki je prišla na uradnike korporacije, naj se sestanejo z reprezentanti stavkarjev. "Predložil sem nekaj sugestij obema grupama v sprejetje, a dosegel nisem ničesar," je dejal guvernator po zadnji konferenci, ki je bila zaključena danes zjutraj. Robert J. Aitchison, predsednik korporacije, je potem podal izjavo, da konferenca ni prinesla nobene spremembe. Korporacija še vedno vztraja na stališču, da se ne bo pogajala z "znanjimi" delavskimi agitatorji. Aitchison je danes zjutraj odpotoval v Chicagu, Meyer Adelman, organizator Lewisovega odbora in njegovi tovariši pa so ostali v Springfieldu, kjer se bodo najbrže še nadalje razgovarjali z guvernatorjem o situaciji, ki jo je izvala sedeča stavka v tovarni korporacije. Tu so se zdaj pričele širiti govorice, da bo Adelman šel v Washington, kjer bo iskal federalno pomoč, če ne bo guvernator ničesar dosegel s svojim posredovanjem.

HITLER POSLAL SVOJE INŽENIRJE V ŠPANIJO

Nadzirajo montiranje topov ob obrežju NOVE MEDNARODNE KOMPLIKACIJE
Valencija, Španija. — (FP) — Več ko dvesto nemških inženirjev in veliko število vojaških častnikov se je izkrcalo v Algecirasu, kjer bodo nadzirali montiranje topov in gradnjo utrdb ob dvanajst milj dolgem obrežju od Algeciras do Punte Marroqui, ki je vhod v morški zaliv. To poročilo je poslal v Valencijo dopisnik španske časopisne agencije Fabra. Vest je razburila angleške avtoritete v Gibraltarju in povzročila senzacijo tudi v Franciji. Stari topovi, ki so bili postavljeni ob tem obrežju, so bili pred dvema tednoma odstranjeni. Te bodo zdaj nemški inženirji in topničarji nadomestili z novimi. Utrjevanje obrežja od Ceute in dalje ob obali španskega Maroka se nadaljuje. Ko bo delo končano, bodo španski uporniki po mnenju izvedencev kontrolirali vse luke ob tem obrežju. V Gibraltarju zdaj ugibajo, kaj bosta storila London in Pariz glede novega razvoja, ki je prinesel na površje nove mednarodne komplikacije. Nacijsko utrjevanje obrežja je ponovno potrdilo govorice o tajni pogodbi med Hitlerjem in generalom Francom, vrhovnim poveljnikom španske fašistične armade, ki daje Nemčiji velike koncesije v zameno za pomoč, ki jo pošilja Hitler upornikom. To je nadaljnja evidenca, da bo Nemčija dobila kontrolo nad pristanišči ob španski obali, če bodo fašisti premagali ljudsko armado v odločilni bitki. Ljudska vlada je odredila novo mobilizacijo in naznanila, da bo pričela z ofenzivo na več frontah. Vsi militaristični razredi zadnjih petih let so bili poklicani pod orožje. Zadnje zmage na madridskih in drugih frontah so vtille novega poguma brambovcem. Miličniki so prodri skoz fašistične vrste v več krajih, ko so je uporniška ofenziva, katere cilj je bilo odrezanje Madrida od ostale Španije, izjalovila.

Domače vesti

Nov grob v Michiganu
Saginaw, Mich. — Po kratki bolezni, pljučnici, je umrl Peter Razpotnik, star 76 let in rojen v Brišu pri Kolovratu. V Ameriki je bil 28 let in tu zapuša ženo in sina, v starem kraju pa sestro.
Vesti iz Pennsylvanije
Sharon, Farrel, Pa. — Iz Aliquippa je prišla vest, da je tam umrl Jakob Derglin, član in delničar tukajšnjega Slovenskega doma. — Zena Francka Kramarja, predsednica društva 262 SNP, je morala 20. t. m. na hitro iti v bolnišnico zaradi operacije, preden je pa bila operirana, ji je Fr. Stambol, tajnik istega društva, moral dati svojo kri. — Starejša hči Francka Stambola je tudi morala 21. t. m. v bolnišnico, kjer je bila operirana. — V bolnišnici postelji se tudi nahajajo: Frank Climpserman, naš mesar in grocer Frank Novak, Frank Zagar, Nik Matak in Ciril Furlan, bivši tajnik društva 262 SNP. Vsi ti so člani omenjenega društva in želeli je, da kmalu okreva.

ŠPANSKE LJUDSKE ČETE PRODRLE V OVIEDO

Fašistični letalci mečejo bombe na Valencijo
UPORNIŠKE BARAKE V PLAMENIH
Bilbao, Španija, 24. febr. — Požigalne bombe, katere so vrgli vladni letalci, so zantile ogenj v barakah fašističnih upornikov v Pelayu, topniške kroglice pa so razbile uporniško obrambno črto v Oviedu. Vladne čete so prodrle v aredišče mesta in zasedle distrikt Buena Vista. Vroče bitke za posest trgovskega poslopja v Oviedu in ozemlja v bližini se nadaljujejo.
Lizbona, Portugalska, 24. febr. — Valencija, kamor se je umaknila ljudska vlada 7. novembra preteklega leta, je predmet fašističnih napadov. Tako se glasijo poročila, ki so prišla sem s fronte. Uporniške čete so se pomaknile naprej in obstreljujejo mesto Viver, ki leži 34 m. severozapadno od Valencije in 20 milj od Sredozemskega morja. Vlada je poslala vojaške letalce v to cono, ki mečejo bombe na fašistične pozicije v sektorju Mora de Rubielos. Fašistični letalci so izvršili dva napada na Valencijo včeraj zjutraj. Vrgli so večje število požigalnih bomb na poslopja v pristaniščnem delu mesta, toda ogenj ni povzročil posebne škode. Prebivalci so bili pravčasno posvarjeni, da so se lahko poskrili v varnih zavetjih. Pozneje so fašistični letalci bombardirali južni del Katalonije, mestí Tortosa in Flix ob ustju reke Ebre, ki ležita v središču med Valencijo in Barcelono. Na bolnišnico v Flixu so letalci vrgli deset bomb. Koliko človeških žrtev je zahteval ta napad iz zraka, poročilo ne omenja. Uporniške čete zdaj prodirajo od Saragosse in Huesce proti Kataloniji. Nedavno so razstrelile most pri Culeri in s tem pretrgale železniško zvezo med Francijo in Španijo. Sedaj se pripravljajo na novo ofenzivo, da odrežejo Barcelono od ostale Španije. Bitke v dolini ob reki Jarami, na fronti v bližini Madrida, se nadaljujejo. Vladne čete so zasedle hrib Pinzarron, ki se nahaja v bližini ceste, katera veže Madrid z Valencijo. Uporniki topovi bombardirajo vladne vojaške pozicije pri Morati de Tajuni. V njih dveh letih — in vsi ti umori so še danes misterij. Za morilcem ali morilci ni najmanjšega sledu.

Avtni vodja zahteva delavske zakone

Cloveške pravice so večje važnosti nego profit
Lansing, Mich., 24. febr. — Homer Martin, predsednik unije združenih avtnih delavcev, je senatorjem in poslancem, ki so ga povabili, naj jih nagovori na skupni seji obeh zbornic, pojasnil uspehe, katere je njegova organizacija dosegla z zmago stavkarjev v tovarnah korporacije General Motors. Ta zmaga je velikega pomena, ker je bilo sprejeto načelo kolektivnega pogajanja v avtomobilski industriji. S končanjem stavke je prišla doba novih odnošajev med delom in kapitalom v Ameriki, kar je triumf demokracije in amerikanizma. Korporacija je bila prisiljena svisati mezde, kar pomeni, da se bodo letni dohodki delavcev, ki so upošleni v njenih tovarnah, povečali \$50,000,000. Martin je obigal priganjaški sistem v avtomobilski in drugih industrijah. "Delavce stalno priganjajo pri delu in priganjavo je postalo že neznosno," je rekel predsednik avtne unije. "Ne glede na to, kako progresivna, hoče biti kakšna korporacija, kako poštena napram svojim delavcem, ne more preprečiti priganjavo v divji kompeticiji z drugimi podjetji. Avtomobilski tovarnarji so napeli vse sile, da preprečijo organiziranje delavcev. To je treba naglašati kakor tudi dejstvo, da so človeške pravice več nego pravica kopičenja profitov. Vaša vera v demokracijo že zahteva, da morate uveljaviti delavsko zakonodajo, ki je potrebna, da bo Amerika še nadalje napredovala in vlada štela interese velike večine ameriškega ljudstva."

ITALIJANSKI VOJAKI POBIJAJO ABESINCE

Splošna "likvidacija" upornih domačinov
VELIKO ŠTEVILO USTRELJENIH
Addis Ababa, 24. febr. — Marshal Rodolfo Graziani, italijanski podkralj v Abesiniji, je pričel izvajati Mussolinijevo odredbo, da mora biti opozicija proti italijanski vladi med domačini zatrita s oboroženo silo. Zdej govorijo puške in svariijo Abesince, da se morajo podvreči italijanski nadvladi. Splošno "čiščenje" upornih elementov se je pričelo po atentatu na italijanske uradnike zadnji petek. Graziani in dva druga italijanska uradnika sta bila ranjena v napadu. Včeraj so italijanski vojaki udri v kolibe domačinov in odgnali vse, pri katerih so našli orožje, zunaj Addis Ababe, kjer so jih ustrelili. Koliko Abesincev so ubili italijanske kroglice, ni znano. Uradni komunikate tega ne pove, a sodijo, da je bilo več ko sto domačinov ustreljenih. Okrog dva tisoč Abesincev je bilo aretiranih po napadu na italijanske uradnike v Addis Ababi. Nekateri izmed teh, ki so dokazali svojo nedolžnost, so bili izpuščeni, proti drugim pa se prelaskava nadaljuje. Napad na Grazianija, čigar armada je podjarmila Abesinijo, je razkašil Mussolinija, da je izdal odredbo, ki določa smrtno kazen za uporne domačine. Namesto daril dobivajo zdaj kroglice vsi bivši podaniki nguša, ki se upirajo italijanskim avtoritetam. Dejstvo, da niso bili vsi domačini, ki so bili aretirani po atentatu, izpuščeni, potrjuje govorice, da jih bodo postavili ob zid in ustrelili. Splošno "čiščenje" se nadaljuje v bistvem prestolnem mestu cesarja Selassieja, v čigar okoliščah se nahaja še vedno okrog 90,000 domačinov. Rane, katere sta dobila podkralj in kopički škof Cyril, niso nevarne in oba bosta kmalu okrevala. Generalu Liotti je ročna granata ušla oko in odrezati so mu morali tudi nogo, ki je bila ranjena. Nadaljnji visok italijanski uradnik, ki je bil ranjen v napadu, je David E. Fossa, član rimske poslanske zbornice.

Sodišče udarilo unijo strojnikov

Drastična injunkcija proti piketiranju
Battle Creek, Mich. — (FP) — Okrožni sodnik B. W. Hatch je izdal drastično injunkcijo proti strojnikom in livarjem, ki so zastavljali pri Union Steam Pump Co., pri družbi, ki je v celjavanja v National Metal Trades Assn. Ta organizacija je bila pred senatnim odsekom, ki preiskuje špionažo med delavci, razgaljena kot agentura, ki pošilja pobojnike in stavkolomce delodajalcem za razbijanje stavk. Stavka pri Steam Pump Co. je izbruhnila pred šestimi tedni, ko je odklonila zvišanje mezde in izboljšanje delovnih pogojev. Ta je delala velike profite v vseh letih depresije in plačevala visoke dividende delničarjem. V injunkciji, ki jo je izdal sodnik Hatch, so imenovani uradniki krajevnih unij strojnikov in livarjev in vsi člani, ki so zavajevani v tej stavki. Prepoveduje piketiranje in vse druge stavkovne aktivnosti pod pretnjo zapora in plačilne denarne kazni v vsoti \$100,000.

2681 samomorov na Japonskem v letu 1936

V Nebraski ne bo "militarističnih usmrčevanj"
Lincoln, Neb., 24. febr. — Predloženi zakon za legaliziranje "umorov iz usmiljenja" v slučju, da neozdravljiv bolnik samprosi zdravnika za smrt, je bil včeraj zavrnjen v odseku enozborne zbornice države Nebrasko. Osmo obglavljeno truplo najdeno v Clevelandu
Cleveland, O., 24. febr. — Včeraj so našli na bregu jezera truplo mlade ženske, ki je bila nosna. Truplo je bilo brez glave in drugače razmesarjeno. To je že osmo obglavljeno truplo, ki je bilo najdeno v Clevelandu v zadnjih dveh letih — in vsi ti umori so še danes misterij. Za morilcem ali morilci ni najmanjšega sledu.

Moratorij za privatne dolgove v Alberti

Edmonton, Alta., Kanada, 24. febr. — Vlada socialnega kredita province Alberte je včeraj razglasila 60-dnevni moratorij za privatne dolgove. Vlada je v velikih finančnih stiskah in v konfliktilih s sodišči.

Oljni delavci dobili zvišanje v Oklahomi

Tulsa, Okla. — Kot posledica sedeče stavke, ki je trajala 44 dni, bodo delavci v rafinerijah Empire Oil Co. dobivali 10% več plače. Družba je z unijo tudi podpisala pogodbo, ki določa 40 ur dela na teden. Kompanija ga je skušala zvišati na 48 ur, unija pa je zahtevala 36-urnik. To zvišanje je porinilo mesečno plačo na vrhu na \$144, prej pa je bila \$132. Minimalna plača za težake je bila zvišana s 40 na 50 centov.

Hitler nadomestil Boga v Nemčiji

Berlin, 24. febr. — Berlinski radio je sinoči raznesel po Nemčiji novo nemško molitev, ki je zaslovljena na Hitlerja kot na Boga razodetje za Nemčijo. V tej molitvi je rečeno: "... Ti Hitler) hodiš med nami kot odpušeni svojih ljudi. Bolečine svojega telesa, ki si jih trpel za svoje ljudstvo, niso mogle oslabiti velike akcije, ki je čakala v tebi, da dvigne tvoje ljudstvo... Tvoje življenje je življenje tvojega ljudstva; tvoja misija je uveljaviti Nemčijo... O, naš vodja, vodi nas dalje!"

Ekskutiva ADF kritizira generala Johnsona

Washington, D. C. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije je napadla generala Johnsona, bivšega načelnika administracije NRA, ker v svojih člankih in komentarjih v časopisju brani Lewisov odbor za industrijsko organizacijo in dolži A. D. F., da je ona odgovorna za razkol v vrstah organiziranega delavstva. "Zdi se nam čudno, da v vseh komentarjih o tem sporu poveličujete Lewisov odbor in njegova načela, za federacijo pa nimate dobre besede," pravi eksekutiva v pismu, katerega je naslovila Johnsonu. "Ameriška delavska federacija ni odgovorna za razkol, temveč Lewisov odbor, ki se ni hotel pokoriti odloku večine. Vaše aktivnosti v tej kontroverzi so v prilogi grupi, ki podžiga razkol v delavskem gibanju."

Dva načrta nevtralnosti v kongresu

Washington, D. C., 24. febr. — V kongresu sta dva načrta bodočega nevtralnostnega zakona Združenih držav. Prvi je bil predložen v senatu in je bil že odobren po odseku, drugi pa izvira iz nižje zbornice. Jedro obeh načrtov je enako, toda metoda za izvajanje nevtralnosti se razlikuje. To pomeni, da pride konflikt med zbornicama in sprejetje nevtralnostnega zakona se lahko zavleče do poletja. Dočim je senatni načrt samovoljno delo senatorja Pittmana in njegovih tovarišev, je načrt nižje zbornice bližje Rooseveltovim željam.

Kampanja tekstilnih delavcev v New Yorku

New York. — Skupni svet tekstilnih delavcev je naznanil kampanjo, katere cilj je zaprti

Oljni delavci dobili zvišanje v Oklahomi

Tulsa, Okla. — Kot posledica sedeče stavke, ki je trajala 44 dni, bodo delavci v rafinerijah Empire Oil Co. dobivali 10% več plače. Družba je z unijo tudi podpisala pogodbo, ki določa 40 ur dela na teden. Kompanija ga je skušala zvišati na 48 ur, unija pa je zahtevala 36-urnik. To zvišanje je porinilo mesečno plačo na vrhu na \$144, prej pa je bila \$132. Minimalna plača za težake je bila zvišana s 40 na 50 centov.

Hitler nadomestil Boga v Nemčiji

Berlin, 24. febr. — Berlinski radio je sinoči raznesel po Nemčiji novo nemško molitev, ki je zaslovljena na Hitlerja kot na Boga razodetje za Nemčijo. V tej molitvi je rečeno: "... Ti Hitler) hodiš med nami kot odpušeni svojih ljudi. Bolečine svojega telesa, ki si jih trpel za svoje ljudstvo, niso mogle oslabiti velike akcije, ki je čakala v tebi, da dvigne tvoje ljudstvo... Tvoje življenje je življenje tvojega ljudstva; tvoja misija je uveljaviti Nemčijo... O, naš vodja, vodi nas dalje!"

Ekskutiva ADF kritizira generala Johnsona

Washington, D. C. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije je napadla generala Johnsona, bivšega načelnika administracije NRA, ker v svojih člankih in komentarjih v časopisju brani Lewisov odbor za industrijsko organizacijo in dolži A. D. F., da je ona odgovorna za razkol v vrstah organiziranega delavstva. "Zdi se nam čudno, da v vseh komentarjih o tem sporu poveličujete Lewisov odbor in njegova načela, za federacijo pa nimate dobre besede," pravi eksekutiva v pismu, katerega je naslovila Johnsonu. "Ameriška delavska federacija ni odgovorna za razkol, temveč Lewisov odbor, ki se ni hotel pokoriti odloku večine. Vaše aktivnosti v tej kontroverzi so v prilogi grupi, ki podžiga razkol v delavskem gibanju."

Dva načrta nevtralnosti v kongresu

Washington, D. C., 24. febr. — V kongresu sta dva načrta bodočega nevtralnostnega zakona Združenih držav. Prvi je bil predložen v senatu in je bil že odobren po odseku, drugi pa izvira iz nižje zbornice. Jedro obeh načrtov je enako, toda metoda za izvajanje nevtralnosti se razlikuje. To pomeni, da pride konflikt med zbornicama in sprejetje nevtralnostnega zakona se lahko zavleče do poletja. Dočim je senatni načrt samovoljno delo senatorja Pittmana in njegovih tovarišev, je načrt nižje zbornice bližje Rooseveltovim željam.

Hitler odklonil povabilo Lige narodov

Berlin, 24. febr. — Hitlerjeva vlada je odklonila povabilo Lige narodov na konferenco v Ženevi, ki se prične 8. marca glede vprašanja surovin. Nacijski listi pišejo, da resitev vprašanja surovin za Nemčijo je povrnitev njenih kolonij in vse drugo je brez pomena.

Charles Zimmerman, uradnik oblačilne unije in Fernando de los Rios, španski poslanik v Washingtonu, se razgovarjata po velikem shodu v Madison Square Gardnu, New York. V ozadju so članice unije, ki izključujejo obleko za žene in otroke španskih brambovcv.

Martin Andersen Nexø

PROKLETSTVO

ROMAN

Prevedel Mirko Javornik

Zupan je prenehal, se zmedeno pogladil po glavi, ki so jo pokrivali potni biseri in strmel v sonce — izgubil je nit. Ti prokleti pobalini!

"Da, dansko ljudstvo je kraljem zvesto ljudstvo. In prav zaradi tega, kako nas osrečuje, kako nas pomirja, če vemo, da moremo s polnim zaupanjem zreti v bodočnost — od te strani nam ne preti nobena nevarnost. Danski prestol je poglavlje svoje krepke veje tudi nad evropskimi prestoli, tako da je naša mala dežela s svetimi sorodstvenimi vezmi zvezana z najmočnejšimi državami na zemlji.

To bi moralo vsakega dobrega Danca napolnjevati s ponosom.

Toda čudno je, da ne čutijo vsi tega. Nima mo je ljudi, ki se veselo procvita kraljevskega doma, ampak tudi take, ki kraljevski dom smatrajo kot breme za vso deželo in mu hočejo do živlega. Hudobneži se še vedno smejo, zapeljivci ljudstva so na delu in skušajo trositi svoj strup v ljudska srca. Toda nikar naj se jim ne posreči, da bi zadušili in zamorili v danskem ljudstvu to, kar je v njem najboljšega; njegovo podložno poslušnost in ljubezen.

Zato hočem končati z devetkratnim "Živijo" vladarju, ki je vzor vsem očetom in knezom, čigar srce utripa do najubožnejšega kota in čigar ime blagoslovljajo v koči in v gradu. Ljudski vladar Kristijan IX. naj živi — živijo!"

Ves prostor je odmeval od devetih grmečih živijo klicev.

Ko je spet potihnilo, je z jelk zadonelo vresčeče ponavljanje, ki mu je sledil osamljen dečki "Živijo".

Slišen vzdih nevolje in osuplosti je preletel ves zbor in postalo je tako tiho, da je človek lahko slišal kolcajoči smeh debeloga Madsa.

Zupan je trepetal od jeze in je za čas izgubil vso svojo dostojanstvenost. Zdal je šla ta predrznost pa že predaleč, zdaj je kot udan podložnik bil dolžan, da zagradi, tudi če gre vsa njegova priljubljenost k vragu. Pomignil je stražniku Petersenu in dvema zaupnikom iz konservativnega kluba in izginili so v gošči, da bi polovili zlikovce.

Med tem je učitelj Schroeder govoril o pomilovanja vrednem kmetu in o tlaki, da je dobrih kmetičem od sočutja z ubogimi predniki stopila voda v oči. "Zdal pa sedi kmet v kraljevskem svetu — in tudi sam je kakor majhen vladar na svojih lastnih tleh. In vse to dolguje Danska ustavi, osnovnemu zakonu. Zato bi hotel prositi slavni zbor, naj zakliče živijo ustavi, pri čemer se spominjamo premlilostnega začelnika in varuha ustave, kralja, brez katerega bi bil zakon le prazen zvenk. Osvobodilno pismo danskega ljudstva, ustava naj živi — živijo!"

Ko je živijo klicanje zamrlo, to pot brez vsakega slabozvočja, se je vrnil stražnik Petersen in izjavil, da zlikovcev ne more najti.

Zupan je bil razočaran. Preračunal je, da ga bo ta dogodek napravil sposobnega za kako manjše odlikovanje, če ga bodo na pravi način sporočili na pristojno mesto. Toda to upanje je takoj izginilo, če ne bo našel prevečancev in jih s trdo roko ožigosal za žaljivce Nj. veličanstva.

Stražnikovo poročilo pa se ni popolnoma strinjalo z resnico. Možakarji so bili namreč ujeli dva fanta, ki sta se zavedla grozeče nevarnosti in bila vprav na tem, da se spustita z dreves. Toda pri zasilanju, ki so ga v naglici izvedli, se je izkazalo, da sta se oglašila le pri tistem živijo, ki ga je zaklical zupanov sin Teodor sam. Stražniku se je v teh okoliščinah zdelo službeno in smotreno, da ustavi vsa nadaljnja poizvedovanja, ker se je zahašal na to, da mu bo zupan za to njegovo obnašanje zadržno hvaležen.

Medtem pa so zagledali krojača Franka, kako je samozavestno korakal proti govorniškiemu odru. In hoji je dostojanstveno gibal z zgornjim trupom, govoril sam s seboj in živahno opletal z rokami. Potem se je čakaje postavil pod govorniški oder in zrl v zupana; bilo je jasno, da bi rad nekaj povedal.

Zupan se je razočaran obrnil od Petersena in soglašujoče pokimal Franku. Mojster Frank se je v političnih zadevah do zdaj še vselej izkazal. Na ljudi je dobro vplivalo, če so videli koga svoje vrste med odličniki in krojaču ponavadi ni predla trda za besede.

Pri takih prilikah je vedno vztrajal do konca, dobil kaj dobre pijače in služil ljudem v zabavo. In Frank ni bil mož, ki bi se drugo jutro po kakih političnih požrtvili prsil s tem, da je z zupanom in lekarnarjem pil bratovščino.

Frank se je častljivo šetal na govorniškiem odru, si zapenjal suknjo, da so se pokazali obrisi steklenice. Ljudje so se hihitali in šepetali.

Frank je bil na pogled zmeden, napoln resen, nenadno se je zasmel na vsa usta in se potem spet zresnil. Bil je na glasu kot velik šaljivec, kadar se je kaj spravil in ljudje so napeto čakali. Zganil je nekajkrat ustnice, ne da bi spravil glas iz sebe.

Kakor vedno ob takih prilikah je tudi zdaj začel govoriti o kraljevi ljubezni do ljudstva in o ljudski ljubezni do kralja, o kralju, ki skrbi za vse in o dolžnostih vseh, da so kralju hvaležni in da ga stavijo takoj na prvo mesto za Bogom. Bilo je malce okorno, a dobrohotno pregrevanje prejšnjih govorov, ki ni imelo zločinškega namena, da bi mamilo ljudstvo za absolutizem ampak je cikalo samo na to, da bi Franku pripravilo zabaven večer.

Nenadno se mu je za zataknilo, strmel je čez poslušalce in nepremično ustavljal pogled na skupini majhnih jelk. Potem je z iztegnjeno roko pokazal nanje in zaklical:

"Tam doli v jelkovju leži dvalindvajset nedolžnih devic in na vsakem koncu stražnik!"

Zbor je bruhnil in smeh, toda Frank je še vedno roteče kazal z roko.

Potem se je vrnil na svoj govor in ljudje so poslušali. Napravil je nekaj odbijajočih kretanj pred obrazom in se obrnil na skupino kmetič.

"Kaša je v zraku, debela vodena kaša. Mešaj v piskru mati, če ne bo kipele."

Ljudje so se krivilili v krohoto.

"Spravite ga z odra!" je ukazoval zupan. "Mož je vendar nor." Frank se je prostovoljno dal spraviti s poti, spremljal ga je roj radovednežev, ki so se veselili njegovega brbljanja. Usta mu niso niti za hip utihnila. Na ozarh ga je stražnik izpustil in mu velel, naj gre lepo domov.

Na veselilnem prostoru so se začeli ljudje gibati. Po vseh teh resnobah so si želeli malo krepčila za srce in so stopali tisto malo korakov do Madsa. Ko je koncem koncev prispel na govorniški oder star, revmatičen mornar, da bi govornike nekaj povpraševal, so se vrnili na svoja mesta.

"Poglejte, nikdar nisem veliko dal na ustavo, da so vsi enaki in da naj vsi vladajo in stoji pri krmilu. Vedno sem menil, da mora na ladji eden deliti povelja in da morajo drugi držati gobce in poslušati. In če nočejo, jih je treba kaznovati zaradi upornosti na krovu. Poglejte, tako sem se vozil sam, in rad bi želel, da bi kralj poglavlje svoje krepke veje tudi nad evropskimi prestoli, tako da je naša mala dežela s svetimi sorodstvenimi vezmi zvezana z najmočnejšimi državami na zemlji.

Zupan mu je takoj odgovoril.

(Dalje prihodnjik.)

ih. Prvo slovensko prebivalstvo se je naselilo v drugi polovici 6. stoletja in sicer od hrvatske strani. Že v rimski dobi so nastajala tu tržišča (Črnomelj, Vinica).

V 13. stoletju se v večjem številu pojavljajo prve cerkve, ki so skrbele za dušno cerkveno oskrbo. Prvo zidano cerkev pa imamo že v 12. stoletju za ogrskega kralja Bele III. v Semiču. Ko so cerkveni in svetni fevdni gospodje zagospodovali nad našo zemljo, so v svrhu povečanja dohodkov pospešili kolonizacijo in po potrebi dovedli koloniste tudi od drugod. Tako so Poljanski gospodje že v prvi polovici 13. stoletja — kakor nam priča listina iz l. 1248 — začeli kolonizirati po redko poseljenih Poljanah tudi nemške koloniste. Iz kočevskega gospodstva pa je začelo nemško prebivalstvo počasi prodirati v obrobje Bele krajine šele v 16. stoletju.

Staro slovensko belokranjsko prebivalstvo se je zaradi turških roparskih in plenilnih napadov in pustošenj v teku 15. stoletja in v začetku 16. stoletja zelo skrčilo. Nekateri, Turkom izpostavljeni kraji so skoraj čisto opusteli. V take kraje so potem od 1530. leta dalje zemljiški gospodje naseljevali Uskoke, ki so se pomešali med staro prebivalstvo tu v večji, tam spet v manjši meri v vsem obkopskem sektorju. Mnogo novoselecev se je naselilo zlasti okrog Adlešičev, Preloke, Vinice, v Poljanah in v Prilozju. Sredi 16. stol. (1548) so Uskoki poselili Marindol, ob koncu 16. stoletja pa so ustanovile štiri uskoške zadruge: Bojance. Po žužemberskem gospodstvu so se naseljevali Uskoki od leta 1530 dalje. Skoraj nepomešano od Uskokov se je ohranilo staro prebivalstvo v semiški občini in v občini Črnomelj-okolica. Izjema so Maline in iz Hrvatske priseljeni Pavičiči. O velikem dotoku novoselecev pričajo poleg zgodovinskih listin mnoga krajevna imena, priimki, narečje (v Tribučah in Žuničih so še sedaj ikavci), običaji, nekatere stare narodne pesmi in druga svojstva ljudstva. Novoseleci so se morali socialno in etnično prilagoditi staroselcem, ker so jim ti nudili krepak odpor. K formiranju novega etničnega amalgama pa je največ pripomoglo križanje z medasebnimi ženitvami. Tu naj še omenimo, da je kolonizacija Uskokov v 16. stoletju posebno pospeševal uskoški stotnik in pobreški graščak Ivan Lenkovič.

Prebivalstvo Bele Krajine živi zelo siromašno in se preživlva največ z živinorejo, viničarstvom

Slika kaže deloma izdelana potniška letala v tovarni Douglas Co., Santa Monica, Cal.

in sadjerejo. Posebno pa je prizadelo te kraje, ker jim je zadnja leta onemogočeno izseljevanje v tujino.

Posten duhoven

Duhoven v Ameriki je pravkar zvezal pred oltarjem nov par.

"Koliko sem vam pa dolžan, prečastiti?" ga je vprašal srečni mož.

"Dajte toliko, kolikor mislite, da bo prav."

Mož mu stisne dolar v pest.

Duhoven pogleda boljše polovico, dolgo jo gleda in — vrne potem možu pol dolarja.

Novo zaloga iz Jugoslavije FIŽOLA "CIPRA"

To blago je pravkar dospelo ter je sveže in fino za kuho. Komur je znan izredno dober okus starokrajnega fižola, ta bo z veseljem pozdravil novico, da se to blago sedaj tudi v Ameriki dobi.

Cena na drobno 18c funt, na debelo 100 f. vreča \$16.—Prevoznino plača naročnik.

MARIA CELJSKE KAPLJICE. Še iz starega kraja splošno znano zdravilo za žoldec in posebno ženske težkoče. Cena stekla 60c.

LIPOVO CVETJE, TAVŽENTROŽE, KAMELICE, PLJUČNIK, ENČAN in druga Knašpova zdravila v škatljah po 25c in 40c.

ŠPANSKI ŽEFAN, MUŠKOPLET, OGRSKA PAPIKA, sladka in ostra, LORBERJEVE JAGODE in vse druge jedilne dišave v škat. po 25c in 40c.

STAROKRAJSKA PROSENA KAŠA, PRISTNA AJDOVA MOKA, JESPRENJI, FINA KORUŽNA MOKA, SUHE GOBE, ROŽIČI, itd. Prodaja na drobno in na debelo. Pišite po cenik.

STEVE MOHORKO CO. 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

Dober pes Dreta si hoče kupiti psa.

"Ali pa je pes, ki mi ga ponudite, tudi zvest."

"Seveda je," odvrne prodajalec. "Trikrat sem ga že prodal in trikrat je prišel sam nazaj."

Šaljiva uganka

Kdo ima 21 oči, a vendar ne vidi?

(Igralna kocka.)

Listen to the Yugoslav Radio Hour of PALANDECK'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE Station WWAE. Every Sunday 1 to 3 536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

SLOVENSKA NARODNA PORNENA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kmetiče ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor ne za propagando drugih političnih organizacij. Vsa organizacija ima običajno svoj glasilo. Torej agitatorični deli in naznanila drugih političnih organizacij in njihovih društev ne smejo biti objavljena v listu Prosveta.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju edini dar trajne vrednosti, ki ga ali sorodniku v domovino? To je za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pristoje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročniki. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$1.20 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, so jim to pristoje k naročninu. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je valja lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cen listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Cincero in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.00
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 4.30
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 3.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 3.50
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na čevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Nazov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Izčrpen oris Bele Krajine

Iz predavanja prof. I. Simoniča

Bela krajina, ki leži na jugovzhodnem kotu Slovenije, nam predstavlja obsejno pokrajino, kar je bila že v visokem srednjem veku, ko so se začele ustanavljati tu državne, fevdalne, dinastične in deželne meje. Usoda obsejne pokrajine s posebnimi antropogeografskimi in etnološkimi svojstvi pa je kaj rada izpostavljena političnim prilikam.

Bela Krajina, ki jo je Sloveniji pridobil ob koncu 12. stoletja Albert, poslednji grof Vianje-gorski, je rahlo vzgibana kraška ravan, ki jo na tektonskih prelomnicah omejuje lok Gorjanec in planotasta Rogovska gruda s Poljansko goro, ob Hrvatski pa lok Kolpe s Kamenco — izvzemaš Marindol, ki spada že v Savsko banovino. V geografskem pogledu se razprostira Bela krajina le znotraj opisanih meja, v širšem etnografskem in antropogeografskem pa obsega razen planinskih Kočevjarjev tudi on-

stran Semiških gora zaprtro Rožendolako dolino, onkraj Poljanske gore proti Kolpi nagnjeno suho dolino Poljane s pasom ob Kolpi in radatoviško občino. Bela krajina ne predstavlja izrazito zaključene geografske enote.

Na prehodu iz m'ocena v pliocen je v udorni dolini Bele krajine nastalo jezero, ki je tu zapustilo sled v nakupičenju premoaga iz spodnje pliocenske faze, ki se nahaja v trinajstih skladih akledasto ugreznjen v lovcivo v Kanžariči, kakor tudi v hribovju med Vinico, Preloko in Dragatušem.

Belokranjsko dno je preprečeno s plitvimi vrtačami, med katerimi se tu in tam dvigajo nizke vzpetine. Svet je nekoliško bolj vzgiban v Bonjaškem hribovju, ki se od Kolpe kakor tudi od Lahinje dviga v zaporednih terasah. Manj izrazita je Dobljiška kadunja, ki predstavlja pravzaprav le globlji del belokranjskega dna. V območju črnomeljskega sreza imamo poleg vrtač, žlebičev, uval, suhih dolin in kraških polj tudi v zgornjem delu a strmo steno zaključene zagatne doline, v spodnjem delu zaključene slepe doline, na robu planinske viseče doline, dalje ponikalnice, izvore v velikih kotlih, hu-

dourniške potoke, kanjone, rupe, gozdne kotlice, prepade, podzemne in kapniške jame.

Glavna voda je Lahinja, ki izvira kot Lahinjščica v Glavici pod Knežino. Seveda pa je poleg tega potoka še dosti drugih manjših vod manjšega pomena. Podnebje je v Beli krajini milo in se odlikuje po vedrih zmerno toplih zimah, poletje pa je precej vroče in so zlasti znane belokranjske suše. Srednja letna temperatura znaša 10.2 C. Kakor sploh po kotlinah, opažamo tudi tu večji hlad v dolini kakor po hribovih. Pogost pojav je v Beli krajini megla. Pojavlja se posebno poleti in jeseni zgodaj zjutraj po vlažnem in toplim dnevu. Glede padavin je Bela krajina bolj na slabem času, ker jih ne dobiva ob pravem času. To velja zlasti za poletni čas. Sneg prihaja v te krajine običajno zelo pozno in le redko ostane dalj časa.

Predavatelj je nato pokazal potek naselitve od najstarejše dobe do danes. Tu so našli odmeva halštatska doba in tudi latensko obdobje je pustilo svoje sledove v utrjenih gradiščih po gri-

Professor Otto Schmidt govori mladim sovjetskimi pionirjem v moskovskem muzeju.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebravnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSVI VROŠEC: Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime..... Naslov.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čamne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojavnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na letin tudi vsa potrebna poizvedila